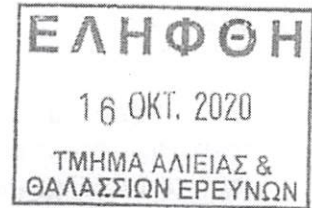

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Τομέας Διεθνούς Δικαίου

Γ.Ε. 11/1991/Υ2/4
Τηλ.: 22 889219
email: mpilikou@law.gov.cy

16 Οκτωβρίου, 2020

Γενικό Διευθυντή
Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

Θέμα: Καθεστώς Θαλάσσιων Περιοχών που Εφάπτονται των Βρετανικών Βάσεων – Πιθανή Ανάδειξη της Θαλάσσιας Περιοχής Ακρωτηρίου Λεμεσού σε Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή

Σχετικά με την επιστολή του Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών (ΤΑΘΕ), ημερ. 21.05.2020, αρ. φακ. 3.07.001, η οποία κοινοποιεί και σχετική αλληλογραφία του Τμήματος με το Υπουργείο Εξωτερικών (ημερ. 11.05.2020, αρ. φακ. 03.07.001), και με την οποία ζητήθηκε νομική γνωμάτευση για το καθεστώς των θαλάσσιων περιοχών που εφάπτονται των Βρετανικών Βάσεων (ΒΒ), καθώς επίσης για την δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ) να κηρύξει προστατευόμενη περιοχή εντός της θαλάσσιας περιοχής που είναι παρακείμενη των ΒΒ, αναφέρω τα ακόλουθα:

1. Στο Παράρτημα Α, άρθρο 3, της Συνθήκης περί της Εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 αναφέρεται ότι η ΚΔ δεν δύναται να διεκδικήσει, ως μέρος της χωρικής της θάλασσας, τα ύδατα που βρίσκονται εντός των νοητών γραμμών που καθορίζονται στο εν λόγω άρθρο:

"The Republic of Cyprus shall not claim, as part of its territorial sea, waters lying between Line I and Line II as described in paragraph 2 of this Section, or between Line III and Line IV as described therein."

2. Οι υπό αναφορά γραμμές (Lines I-IV) είναι οι νοητές γραμμές που έχουν αφητηρία τα ακραία όρια της χερσαίας επικράτειας των δύο Βάσεων Ακρωτηρίου και Δεκέλειας. Στην περίπτωση του Ακρωτηρίου οι γραμμές εκτείνονται στο άπειρο, ή τουλάχιστον μέχρι το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ της ΚΔ. Στην περίπτωση της Δεκέλειας οι γραμμές συγκλίνουν σε απόσταση πέραν των 12 ναυτικών μιλίων (νμ) από τις ακτές.

3. Συνεπώς, στη βάση των πιο πάνω, η ΚΔ δεν έχει χωρική θάλασσα, ως αυτή ορίζεται στο διεθνές δίκαιο και στην εθνική νομοθεσία, εντός της περιοχής μεταξύ των πιο πάνω νοητών γραμμών.

Συν νέα προαποβίμια
νω είναι σε / αφ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ
ΒΠ	ΓΚ	Αφ
	ΞΞ	Σωμνελ

Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας | Τομέας Διεθνούς Δικαίου
Απελλή 1, 1403 Λευκωσία | Τηλ: 22889100 | Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: att.gen@law.gov.cy

SB) παραμην ολε
στη 5 η σχετική προαποβίμια
σε SA ως 4 εν δόν μισοι
μηνύτη σχετικ με Η.Πύριου.

21/10/20

4. Υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις για το νομικό καθεστώς της θαλάσσιας περιοχής η οποία εκτείνεται μέχρι 3 νμ από τις ακτές των ΒΒ, μεταξύ άλλων, κατά πόσον αυτή αποτελεί χωρική θάλασσα ως ορίζεται από το διεθνές δίκαιο, όπου το Ηνωμένο Βασίλειο ασκεί κυριαρχία, ή άλλου είδους *sui generis* θαλάσσια ζώνη η οποία διέπεται από τη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης κτλ. Καθότι, για σκοπούς απάντησης του συγκεκριμένου ερωτήματος που θέτει με την επιστολή του το ΤΑΘΕ για ανακήρυξη προστατευόμενης περιοχής εντός της εν λόγω θαλάσσιας περιοχής δεν χρειάζεται να καθορισθεί το νομικό καθεστώς της, παρά μόνον ότι αυτή δεν αποτελεί μέρος της χωρικής θάλασσας της ΚΔ, παραθέτω κατωτέρω την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα που τέθηκε στη Νομική Υπηρεσία.

5. Το ΤΑΘΕ απευθύνει ερώτημα κατά πόσον, με βάση το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, μπορεί να καθορισθεί Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή από την ΚΔ, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5Α του περί Αλιείας Νόμου, εντός θαλάσσιας περιοχής που εκτείνεται από το Κάβο Γάτα μέχρι το Κάβο Ζευγάρι, και η οποία βρίσκεται εξ ολοκλήρου εντός των 3 νμ από τις ακτές των ΒΒ. Το άρθρο 5Α προνοεί ότι:

«5Α. Χωρίς επηρεασμό των διατάξεων του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Αγριας Ζωής Νόμου, ο Υπουργός δύναται, με διάταγμα που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να απαγορεύει την αλιεία με οποιονδήποτε τρόπο, ή/και τη διέλευση σκαφών σε οποιαδήποτε θαλάσσια περιοχή της Δημοκρατίας για λόγους ασφάλειας της Δημοκρατίας ή της δημόσιας ασφάλειας ή για λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων προστασίας των αλιευτικών πόρων και των υδρόβιων οργανισμών που καθορίζονται στο διάταγμα αυτό.»

Σημειώνω ότι το άρθρο 5Α εισήχθη στον περί Αλιείας Νόμο, το 2004 (Νόμος αρ.106(Ι)/2004), για σκοπούς εφαρμογής, μεταξύ άλλων, του Κανονισμού αριθ. 2371/2002 για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, ο οποίος ακολούθως καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τον Κανονισμό 1380/2013 για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική.

6. Καθότι, ως αναφέρεται ανωτέρω, η θαλάσσια περιοχή μέχρι 3 νμ που εφάπτονται των ΒΒ δεν αποτελεί μέρος της χωρικής θάλασσας της ΚΔ, η νομοθεσία της ΚΔ, η οποία ισχύει εντός της επικράτειας της Δημοκρατίας, δεν μπορεί να εφαρμοστεί (με επιφύλαξη κάποιων εξαιρέσεων) στο έδαφος των ΒΒ (περιλαμβανομένης της παρακείμενης θάλασσας) - το οποίο δεν αποτελεί επικράτεια της ΚΔ. Συμπεραίνεται, δηλαδή, ότι εκ πρώτης όψεως, ο περί Αλιείας Νόμος (και το άρθρο 5Α) δεν εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση.

7. Αναφέρω, συναφώς, ότι, σύμφωνα με την Δήλωση του ΗΒ (Appendix O)¹, οι Κύπριοι (και άλλοι κάτοικοι της Δημοκρατίας) απολαμβάνουν ελευθερία της αλιείας εντός των χωρικών υδάτων [ως αναφέρονται] των ΒΒ. Η νομοθεσία των ΒΒ για την αλιεία (*Fisheries Ordinance*) αναγνωρίζει τις άδειες αλιείας που εκδίδονται από τη Δημοκρατία και επιτρέπει στους κατέχοντες αυτών να ψαρεύουν νόμιμα εντός των 3 νμ από τις ακτές. Υπάρχει, επίσης, αντίστοιχη πρόνοια στην νομοθεσία των ΒΒ² με αυτήν

¹ Exchange of Notes between the United Kingdom and Cyprus concerning the Administration of Sovereign Base Areas referred to in Article 1 of the Treaty of 16 August 1960 concerning the Establishment of the Republic of Cyprus, 16 August 1960: 'Declaration by her Majesty's Government regarding the Administration of the Sovereign Base Areas, being those Areas mentioned in Article 1 of the Treaty concerning the Establishment of the Republic of Cyprus which remain under the Sovereignty of the United Kingdom'.

² Fisheries Ordinance, ως ισχύει σήμερα, με τελευταία τροποποίηση το 2016. Βλ. άρθρο 38.

του άρθρου 5Α του περί Αλιείας Νόμου, η οποία δίδει την αντίστοιχη εξουσία στην αρμόδια αρχή των ΒΒ:

"38.—(1) The Chief Officer may, by order made as a public instrument, prohibit for a period specified in the order—(a) the use or passage of any vessel or class or classes of vessel, (b) the presence of any person or class of persons, or (c) the carrying out of any activity, in the whole or in part of the territorial waters.

(2) The power in subsection (1) may be exercised—(a) on grounds of national security; (b) on grounds of public safety; (c) for the purpose of protecting fishing resources, the aquatic environment or aquatic animals; (d) if the Chief Officer otherwise considers that it is in the public interest to do so. [...]

(6) In this section, "activity" includes the following—(a) the use of any vessel, apparatus, equipment and goods; (b) the carrying on of any trade or profession; (c) any recreational activity."

8. Ανεξαρτήτως, όμως, της πιο πάνω ανάλυσης, το σχετικό με τις Βρετανικές Βάσεις Πρωτόκολλο στη Συμφωνία Αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση³ προβλέπει, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 6 ότι οι πρόνοιες του Ενωσιακού δικαίου σχετικά με την αλιεία που περιέχονται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (συγκεκριμένα στο Title III of Part Three) και νομικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτών, εφαρμόζονται εντός των ΒΒ. Μάλιστα, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, υπεύθυνη για την εφαρμογή και εκτέλεση των προνοιών του Ενωσιακού δικαίου που αφορούν στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική είναι πλέον⁴ η ΚΔ, σε σχέση με τις οποίες είναι και υπόλογη έναντι της ΕΕ:

"Article 6

Agriculture, fisheries and veterinary and phytosanitary rules

The provisions of Union law on agriculture and fisheries in Title III of Part Three TFEU and acts adopted pursuant to those provisions, as well as the veterinary and phytosanitary rules adopted in particular pursuant to point (b) of Article 168(4) TFEU, shall apply to and in the Sovereign Base Areas.

The Republic of Cyprus shall be responsible for the implementation and enforcement of the provisions of Union law referred to in the first paragraph in the Sovereign Base Areas."

9. Το σχετικό μέρος της ΣΛΕΕ αφορά στον καθορισμό και εφαρμογή, μεταξύ άλλων, της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, με πρόνοιες που σχετίζονται κυρίως με την εσωτερική αγορά. Στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική περιλαμβάνεται η διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων, η οποία, δυνάμει του άρθρου 3(1)(d) ΣΛΕΕ, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική ρυθμίζεται με μεγάλο αριθμό νομικών πράξεων, και κυρίως με τον Κανονισμό 1380/2013 ως έχει τροποποιηθεί, ο οποίος προνοεί, μεταξύ άλλων, για την διατήρηση και διαχείριση των αλιευτικών πόρων. Ο Κανονισμός αυτός αποτελεί νομική πράξη που κατά το άρθρο 6 του Πρωτοκόλλου εφαρμόζεται εντός των ΒΒ, ενώ για την εφαρμογή του υπεύθυνη είναι η ΚΔ.

11. Συγκεκριμένα, ο Κανονισμός 1380/2013 προνοεί, μεταξύ άλλων, ότι τα κράτη μέλη ΕΕ μπορούν να λαμβάνουν εθνικά μέτρα για τη διατήρηση και τη διαχείριση αλιευτικών πόρων εντός των Ενωσιακών υδάτων (άρθρο 19) ή εντός των 12 νμ από τις

³ Protocol relating to the Sovereign Base Areas of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Cyprus, to the Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community (2019/C 384 I/01).

⁴ Η αρμοδιότητα για την εφαρμογή του εφαρμοστέου Ενωσιακού δικαίου εντός των ΒΒ μετατίθεται πλέον από το ΗΒ στην ΚΔ – βλ. συγκριτικά Protocol 3 to the Treaty of Accession 2003.

γραμμές βάσης τους (άρθρο 20), για αλιευτικά σκάφη σημαίας τους ή, στη δεύτερη περίπτωση, ακόμα και για σκάφη άλλων κρατών-μελών, σύμφωνα με κάποιες προϋποθέσεις. Συνοπτικά, αναφέρω τα πιο κάτω για την δυνατότητα εφαρμογής των εν λόγω άρθρων:

«Ενωσιακά ύδατα» ορίζονται στον Κανονισμό 1380/2013 ως τα ύδατα υπό την κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία των κρατών μελών⁵. Ο ορισμός παραπέμπει, χωρίς να το αναφέρει ρητά, στη «χωρική θάλασσα» και στην «ΑΟΖ ή αλιευτική ζώνη» των κρατών-μελών αντίστοιχα. Παρόλο που το άρθρο 19 δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην περίπτωση της παρακείμενης θάλασσας των ΒΒ, καθότι αυτή δεν ανήκει στην «κυριαρχία» της Δημοκρατίας, εντούτοις θα μπορούσε να υποστηριχθεί η θέση ότι αυτή ανήκει πλέον στη δικαιοδοσία της ΚΔ για συγκεκριμένους σκοπούς δυνάμει του Πρωτοκόλλου στη Συνθήκη Αποχώρησης ΗΒ.

Η αναφορά στο άρθρο 20 του Κανονισμού 1380/2013 περί μέτρων που δύνανται να ληφθούν εντός των 12 νμ από τις γραμμές βάσης του κράτους μέλους - κι όχι ονομαστικά εντός της «χωρικής θάλασσάς» του - μπορεί να δικαιολογεί, σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου στη Συνθήκη Αποχώρησης ΗΒ, επίσης, την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου από την ΚΔ εντός των 3 νμ από τις γραμμές βάσης του Ακρωτηρίου, οι οποίες περιλαμβάνονται στις γραμμές βάσης της Δημοκρατίας, όπως αυτές καθορίστηκαν από τη ΚΔ σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (UNCLOS), γύρω από ολόκληρο το νησί, και κατατέθηκαν, το 1993, στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ.

12. Στη βάση των πιο πάνω, συμπεραίνεται ότι, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο στη Συνθήκη Αποχώρησης ΗΒ από την ΕΕ και κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 1380/2013, η αρμόδια αρχή της Δημοκρατίας δύναται να λάβει μέτρα για τη διατήρηση και τη διαχείριση αλιευτικών πόρων εντός της θαλάσσιας περιοχής μέχρι 3 νμ που εφάπτεται των ακτών των ΒΒ. Για το σκοπό αυτό κρίνεται απαραίτητο όπως, αφού υπάρξει προηγούμενη συνεννόηση και συντονισμός με το Υπουργείο Εξωτερικών, τροποποιηθεί καταλλήλως ο περί Αλιείας Νόμος ή γίνει οποιαδήποτε άλλη νομοθετική ρύθμιση, ούτως ώστε να προνοούνται οι σχετικές εξουσίες της αρμόδιας αρχής της ΚΔ εντός των ΒΒ κατ' εφαρμογή του Πρωτοκόλλου.

Μαρία Πήλικου
Δικηγόρος της Δημοκρατίας
για Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας

Κοιν.: - Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εξωτερικών
- Διευθύντρια Τμ. Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών

⁵ "Union waters" means the waters under the sovereignty or jurisdiction of the Member States, with the exception of the waters adjacent to the territories listed in Annex II to the Treaty", article 4. Σημ.: στο Annex II δεν περιλαμβάνονται οι ΒΒ στην Κύπρο.